

زندگانی نادر شاه

پسر شمشیر

نویسنده:
نوراله لارودی

مقدمه:
سعید نفیسی

لارودی، نوراله	سرشناسه:
Malet, Albert	
زندگانی نادرشاه پسر شمشیر / نگارش: نوراله لارودی؛	عنوان و نام پدیدآور:
مقدمه: سعید نفیسی	
تهران: پر، ۱۳۸۹	مشخصات نشر:
۳۱۸ ص.: مصور، نمونه عکس.	مشخصات ظاهری:
978-964-8007-52-7	شابک:
فیبا	وضعیت فهرستنويسي:
نادر افشار، شاه ايران، ۱۱۶۰ - ۱۱۰۰ ق--- سرگذشتname	موضوع:
ايران - تاریخ - افشاریان، ۱۱۴۸ - ۱۲۱۸ ق	موضوع:
نفیسی، سعید، ۱۲۷۴ - ۱۳۴۵، مقدمهنویس	شناسه افروده:
DSR ۱۲۶۷ / ۲۰۱۳۸۹	ردهندی کنگره:
۹۵۵/۰۷۴۲	ردهندی دیوپی:
۲۰۵۵۲۵۱	شماره کتابشناسی ملی:

انتشارات پر

- نام کتاب: **زندگانی نادرشاه پسر شمشیر**
  - نویسنده: **نوراله لارودی**
  - مقدمه: **سعید نفیسی**
  - حروفچینی و صفحهآرایی: **منیر علیزاده**
  - نوبت چاپ: **اول ۱۳۹۳**
  - تیراژ: **۵۰۰ نسخه**
  - قیمت: **۱۴۰۰۰ تومان**
  - شابک: **۷-۵۲-۷۰۸-۹۶۴-۹۷۸**
- ISBN: 978-964-8007-52-7

آدرس: خ لبافی نژاد، بین خ دانشگاه و فخر رازی، پلاک ۱۷۴ واحد ۳
تلفن: ۹۱۲۳-۲۵۲۰۵-۶۶۴۶۶۹۶۵-۶۶۴۶۶۳۶۰

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
آغاز گفتار	۲۱
بخش نخست	۲۹
جنبیش افغان	۲۹
شورش افغانی‌های قندهار	۳۰
جنبیش افغانی‌های ابدالی	۳۲
چیرگی غلزاری‌ها بر ابدالی‌ها	۳۳
تاختن محمود به سیستان و کرمان	۳۳
لشکرکشی محمود به اصفهان	۳۴
محاصره اصفهان	۳۶
تسلیم پایتخت	۳۷
شاه تهماسب دوم	۳۸
دست‌اندازی همسایگان به شهرستانهای شمالی و غربی ایران	۳۹
خونریزی‌های محمود افغان و پایان کار او	۴۰
بر تخت نشستن اشرف	۴۲
پیمان اشرف با دربار عثمانی	۴۲
پیدایش ملک محمود سیستانی	۴۳
گشایش قم و تهران به دست اشرف افغان	۴۴
بسیج نیرو در مازندران و دشت گرگان	۴۵
بخش دوم	۴۷
پیدایش نادر یا عقاب کلات	۴۷
آغاز زندگی جنگی نادر ۱۱۲۷ - ۱۱۳۱ هق	۴۹
نادر، فرمانده نیروی کلات ۱۱۳۲ - ۱۱۳۴ هق	۵۰

۵۱	نادر در مشهد - ۱۱۳۶ - ۱۱۳۴ هق.
۵۲	نخستین نبرد نادر با ملک محمود ۱۱۳۷ هق.
۵۳	گشایش دژهای ینگی قلعه و باغواده
۵۴	سرکوبی قراخان زاغچندی
۵۴	تسلیم سعید سلطان نسائی
۵۵	شکست یافتن رضا قلی خان سردار از ملک محمود
۵۷	نبردهای نادر با ملک محمود ۱۱۳۸ هق.
۵۹	سرکوبی جیغتای های سرخس و تاتارهای مرو
۶۰	شکست ترکمن ها، تسلیم عاشوریک افشار - سرکوبی راهزنان ترکستان
۶۱	پیوستن نادر به نیروی شاه تهماسب - ۱۱۳۹ - ۱۱۳۸ هق.
۶۲	سردار نادر قلی افشار فرمانده سپاه
۶۳	گشایش مشهد
۶۴	کشمکش نادر با شاه تهماسب
۶۴	سرکوبی گردنگشان و تاتار
۶۴	پایان کار ملک محمود و بستگانش
۶۷	تسلیم حسین سلطان قاینی
۶۷	سرکوبی مردم سنگان
۶۷	رهایی نادر از یک مرگ دهشتناک
۶۹	دومین کشمکش نادر با شاه تهماسب
۷۱	شکست یافتن ابراهیم خان از کردها
۷۱	شورش ترکمن های تکه
۷۱	آشوب گرگان و سرکوبی سورشیان
۷۴	بخش سوم
۷۴	جنگ های نادر با افغانی ها
۷۵	پیشروی به سوی هرات
۷۶	جنگ کافر قلعه و کوسویه
۷۶	پیروزی های پی در پی

فهرست ۵

۷۶	سرکوبی ابدالی‌ها
۷۸	گشایش هرات
۷۹	نخستین نبرد خونین نادر با اشرف افغان در مهماندشت سمنان
۸۱	دومین نبرد نادر با اشرف در سر دره خوار
۸۳	سومین نبرد نادر با اشرف افغان در مورچه خورت
۸۶	آخرین جنگ‌های نادر با اشرف افغان در زرقان و پل فسا
۸۶	نابود شدن نیروی افغان
۸۶	پایان کار اشرف
۹۰	بخش چهارم
۹۰	جنگ‌های نادر با عثمانی
۹۲	نبرد تویسرکان
۹۳	راندن دشمن تا بیرون مرز کشور
۹۴	شکست نیروی عثمانی در آذربایجان غربی
۹۴	بازستاندن تبریز و اردبیل
۹۵	سرکوبی ابدالی‌ها
۹۶	جنگ شاه تهماسب دوم با عثمانی‌ها و شکست یافتن او
۹۶	پیمان ننگین
۹۷	مداخله نادر و برافتادن شاه تهماسب دوم صفوی از تخت
۹۷	پادشاهی عباس سوم
۹۸	دوره دوم نبردهای نادر با عثمانی
۹۸	پیشروی در خاک دشمن
۹۹	محاصره بغداد و بصره
۹۹	نبرد سامره و دیاله
۱۰۱	یک نمونه از نبوغ جنگی و پشتکار نادر
۱۰۱	«سپهسالار ایران آماده جنگ می‌شود»
۱۰۳	سومین نبرد نادر با عثمانی
۱۰۳	پیشروی ارش ایران در خاک عثمانی

۶ □ زندگانی نادر پسر شمشیر

نبرد سور تاش.....	۱۰۳
کشته شدن سردار عثمانی و پیروزی ارتش ایران.....	۱۰۳
تاخت و تاز ارتش ایران در بین النهرين.....	۱۰۵
محاصره بغداد - پیمان مثار که جنگ.....	۱۰۵
سرکوبی محمد خان بلوج.....	۱۰۶
سرکوبی مردم داغستان.....	۱۰۸
نبردهای نادر با عثمانی در قفقاز.....	۱۰۸
محاصره دژهای بزرگ گنجه، تفلیس، ایروان و قارص.....	۱۰۸
جنگ آخی کندی.....	۱۱۰
بزرگترین پیروزی ارتش ایران در جنگ‌های قفقاز.....	۱۱۰
پایان جنگ.....	۱۱۰
سرکوبی داغستانیان.....	۱۱۲
بخش پنجم	۱۱۴
تاجگذاری نادر	۱۱۴
سفر جنگی قندهار.....	۱۱۵
کنگره معان.....	۱۱۵
تاجگذاری نادر.....	۱۱۵
سرکوبی علی مراد خان بختیاری.....	۱۱۷
بازستاندن جزایر بحرین از تازیان.....	۱۱۸
به سوی قندهار.....	۱۱۹
محاصره قندهار.....	۱۲۰
سرکوبی یاغیان بلوج‌چستان.....	۱۲۲
گشايش قندهار.....	۱۲۳
بخش ششم	۱۲۵
لشکرکشی نادر شاه به هندوستان	۱۲۵
اعلان جنگ.....	۱۲۶
راهها.....	۱۲۹

۷ فهرست

۱۳۱	در راه غزنین پیشروی در خاک افغانستان.....
۱۳۲	تسلیم شهر غزنین .....
۱۳۲	در راه کابل.....
۱۳۴	گشایش کابل .....
۱۳۶	تسلیم جلال آباد .....
۱۳۶	از کابل به جلال آباد ۱۱۵ کیلومتر.....
۱۳۷	جنگ‌ها و کامیابی‌های شاهزاده رضاقلی میرزا افشار .....
۱۳۷	در خاک توران و شمال افغانستان.....
۱۴۰	به سوی تنگ خیر.....
۱۴۰	از جلال آباد تا تنگ خیر ۶۴ کیلومتر.....
۱۴۰	شاهکار جنگی نادرشاه محاصره دشمن، آزاد شدن تنگ خیر .....
۱۴۱	گشایش پیشاور .....
۱۴۲	پیام کشته شدن ابراهیم خان ظهیرالدوله برادر نادرشاه.....
۱۴۳	یک شاهکار دیگر، گذشتن ارتش ایران از رود سند .....
۱۴۴	در راه لاہور .....
۱۴۵	گذشتن از رود جلام .....
۱۴۷	گذشتن از رودخانه چناب .....
۱۴۷	از رودخانه جلام تا چناب ۶۰ کیلومتر.....
۱۴۸	گذشتن از رودخانه راوی .....
۱۴۹	تسلیم لاہور .....
۱۵۲	از لاہور تا کرنال .....
۱۵۲	۴۰۰ کیلومتر راه‌پیمایی .....
۱۵۳	گرفن دژ توری و عظیم آباد .....
۱۵۴	نخستین برخورد سوار نظام ایران با سواران هند .....
۱۵۵	رسیدن ارتش ایران به میدان جنگ .....
۱۵۶	نیروی جنگی دو ارتش .....
۱۵۹	آغاز جنگ و مانورهای سوار نظام ایران .....
۱۶۱	جنگ دوم و حمله بزرگ ارتش هند .....

۱۶۳	پس از جنگ .....
۱۶۴	پیمان متار که جنگ .....
۱۶۵	علل پیروزی ارتش ایران .....
۱۶۶	محمدشاه در پیشگاه نادرشاه .....
۱۶۹	در راه دهلی .....
۱۶۹	ورود موکب همایونی به دهلی .....
۱۷۱	شورش در پایتخت هند .....
۱۷۲	پیمان شلیمار .....
۱۷۲	متن پیمان شلیمار .....
۱۷۴	عروسوی شاهزاده نصرالله میرزا .....
۱۷۴	ارمنان جنگی هند .....
۱۷۴	پیشکشی محمدشاه: .....
۱۸۱	تاج بخشی نادرشاه .....
۱۸۲	بازگشت از هند به ایران .....
۱۸۳	شورش خدایارخان عباسی در استان سند و تسلیم او .....
۱۸۳	۳۲۵۰ کیلومتر راه پیمایی .....
۱۸۵	بر تخت نشستن نادرشاه افشار در هرات .....
۱۸۸	بخش هفتم .....
۱۸۸	لشکرکشی نادرشاه به خاک توران .....
۱۸۹	نمای جغرافیایی سازمان طبیعی و سیاسی سرزمین توران .....
۱۹۱	بسیج ارتش ایران .....
۱۹۲	به سوی بخارا .....
۱۹۳	تسلیم ابوالفیض خان - نادرشاه در بخارا .....
۱۹۵	به سوی خوارزم .....
۱۹۵	نخستین برخورد با دشمن .....
۱۹۶	شکست ایلبارس خان و پایان کار او .....
۱۹۹	تسلیم دژ خبوه؛ آرامش خوارزم .....

بخش هشتم**به سوی داغستان**

۲۰۱	سرکوبی لزگی‌ها و گردنکشان دیگر
۲۰۲	گزارش فرماندهی نیروی اعزامی به داغستان
۲۰۳	پیشامد ناگوار
۲۰۴	تاختن آرال‌ها و قراق‌ها به خاک خوارزم
۲۰۵	سرکوبی تازیان مسقط و عمان
۲۰۶	نایین نمودن شاهزاده رضاقلی میرزا
۲۰۷	اندیشه کناره گیری نادرشاه؛ پیام پادشاهی عثمانی
۲۰۸	سرکوبی احمد اوسمی
۲۰۹	پیدایش درویش پیشوای فتنه بلخ
۲۱۰	پاسخ پادشاه عثمانی
۲۱۱	بخش نهم

پیش روی ارش ایران در خاک عثمانی

۲۱۱	پیمان ناتمام و تخلیه خاک عثمانی
۲۱۲	او ضاع داخلی کشور
۲۱۳	آخرین جنگ‌های نادرشاه با عثمانی
۲۱۴	محاصره موصل
۲۱۵	پیشنهادات پنج گاه نادرشاه
۲۱۶	تخلیه خاک عثمانی
۲۱۷	سرکشی تقی خان بیکلربیگی فارس و سرکوبی او
۲۱۸	شورش در گرگان و سرکوبی شورشیان
۲۱۹	دوروبی و پیمان‌شکنی دربار عثمانی
۲۲۰	سرکوبی و گوشمالی سخت داغستانی‌ها
۲۲۱	تیرگی روابط ایران و عثمانی
۲۲۲	بسیج ارتش‌های دو کشور و آغاز جنگ

۲۲۲	جنگ مراد تپه
۲۲۲	مرگ سپهسالار عثمانی و پیروزی ایرانیان
۲۲۴	بازگشت از قفقاز
۲۲۵	آخرین پیشنهاد صلح
۲۲۷	بخش دهم
۲۲۷	کشته شدن نادرشاه
۲۲۸	هرج و مرج کشور
۲۲۸	کشمکش شاهزادگان افشار و پایان کار آنان
۲۲۸	تغییر اخلاق نادرشاه و بیدادگری‌های او
۲۲۹	کشته شدن نادرشاه
۲۳۰	شكل آرامگاه نادرشاه
۲۳۰	کشته شدن شاهزادگان افشار
۲۳۲	تاجگذاری علی‌قلی خان و گرفتاری او
۲۳۳	پادشاهی شاهرخ - تاجگذاری ابراهیم خان افشار و پایان کار او «
۲۳۳	کشته شدن علی‌قلی خان
۲۳۴	نایینایی شاهرخ خان
۲۳۴	هرج و مرج خراسان؛ پایان کار افشاریان
۲۳۷	پراکنده
۲۳۷	اخلاق، رفتار، گردار و گفتار نادرشاه
۲۴۳	از سرگذشت شگفت و گفتارهای بزرگ نادرشاه افشار
۲۴۴	نادرشاه پسر شمشیر
۲۴۴	کلات نادری
۲۴۵	موقعیت جغرافیایی و طبیعی
۲۴۸	آب و هوا
۲۴۸	رودخانه‌ها - آبیاری
۲۴۹	راه‌ها
۲۵۰	مرزها

فهرست ۱۱

۲۵۱	کشاورزی
۲۵۲	آمار
۲۵۲	بهداری
۲۵۴	دبستانها و آموزشگاهها
۲۵۴	زبان
۲۵۵	هنرهاي دستي
۲۵۶	عروسي و شادمانی
۲۵۶	شاباش شاباش (شادباش)
۲۵۸	درندگان و شکار
۲۶۰	دامهای خانگی
۲۶۰	گاو و گوسفند
۲۶۵	آبادیها
۲۶۶	ساختمانها و باروهای تاریخی
۲۷۸	یادداشت
۲۷۸	داستانهای جنگی
۲۷۹	مراد راهزنان از تاخت و تاز
۲۷۹	میدانهای نبرد
۲۸۱	نیروی جنگجویان
۲۸۳	آغاز داستانها
۲۸۴	۱- داستان تخت کشتار
۲۸۷	۲- کشته شدن نیازباتر (نیازبهادر)
۲۸۷	نخستین شکار اسماعیل کورت
۲۹۰	۳- آغاز کشتارهای اسماعیل کورت
۲۹۱	۴- کشته شدن فرستادگان ترکمن
۲۹۵	۵- بچه پلنگ
۲۹۵	میرزا بیک فرزند اسماعیل کورت
۲۹۸	۶- دومین سر ریز دشمن به خاکستر و لاین

۱۲ 『زندگانی نادر پسر شمشیر

نابود شدن سواران ترکمن به چاره جویی بچه پلنگ	۲۹۸
۷- کینه جویی و نیرنگ مهزمان زیدانلو	۳۰۰
۸- نبرد تپه محمود مرگان در خیوه آباد	۳۰۴
۹- نیرنگ راهزنان - دستگیر شدن آقا گلی ییک	۳۰۷
و نابود شدن سوارانش	۳۰۷
یورش راهزنان به بخش های دیگر کلات	۳۰۸
۱۰- داستان تخت کتای	۳۰۸
شاهکار دو تنگدار	۳۰۸
۱۱- نبرد کمیش	۳۱۰
۱۲- نبرد شوری	۳۱۱
۱۳- نبرد دیگچه	۳۱۲
۱۴- سرریز به باگکند	۳۱۲
۱۵- یورش به کبود گبید	۳۱۳
۱۶- تاختن سواران کلات به چادرهای ترکمن	۳۱۴
فرمان های نادر شاه	۳۱۵
فهرست فرمان ها	۳۱۵
رونوشت فرمان تدارک ساز و برگ جنگی	۳۱۶

به قلم آقای رشید یاسمی

۱۳۱۹ آبان

تاریخ نادرشاه افشار که تراوشن خامه فاضل محترم آقای نورالله لارودی است مبسوط‌ترین شرحی به شمار می‌رود که از دوره پُرافتخار آن جهانگشای بزرگ به زبان فارسی تألیف گشته است. مؤلف دانشمند در حُسن اختیار مطلب و بیان موجبات حوادث عصر نادری سعی جمیل و سلیقهٔ جلیل به کار برده و تا آن جا که میسر بوده است از منابع داخلی و خارجی اقتباس‌های گران‌بها کرده و بسی از گوشش‌های تاریک آن دوران را روشنایی بخشیده‌اند.

بخش دوم کتاب که راجع به اوضاع کلات نادری است از شوق مستمر و دقت نظر و کنجکاوی بلیغ و کوشش بی‌دریغ و کوشش بی‌دریغ برجسته کرده‌اند و این نقطه را که نزد اکثر مردمان بسی مشهور و بسی مجھول بود از هر جهت معلوم و معروف ساخته و آن حصن حصین را بهتر از همه قلعه‌گشایان پیشین مکشوف و مفتوح نموده‌اند.

رشید یاسمی
استاد دانشگاه تهران
۱۳۱۹ آبان

به قلم آقای سعید نفیسی

۱۳۱۹/۹/۲۷

بزرگداشت و تجلیل پهلوانان تاریخ از دیرترین زمان‌ها در میان ملل زنده پُرشور جهان معمول بوده است و این راه را یگانه وسیله نیرومند کردن جوانان و دمیدن دلیری و دلاوری در دل‌های مردان می‌دانسته‌اند. در بسیاری از ملل باستان از آن جمله در میان پدران بزرگوار ما حتی پرستش پهلوانان دین و آیینی بوده است. داستان‌های دستان و نریمان و زال و سام و رستم و بیژن و گیو و گودرز و دیگران در ایران و داستان‌های هرکول و مانند آن در یونان قدیم همه برای همین اندیشه بوده است.

مردان دلیر همیشه بزرگان پیش از خود و پهلوانان نژاد خویش را دوست داشته‌اند و می‌کوشیده‌اند از آن‌ها پیروی کنند. برای جوانان هیچ راه پرورش خوبیهای مردی و جوانمردی بهتر از یاد دادن داستان‌های دلیران نیست. اگر آن پهلوان از مردان تاریخ باشد و آن‌چه درباره او می‌گویند حقیقت محض و گزارش واقعی حوادث باشد به مراتب اثر آن بیشتر و نتیجه آن بزرگتر است زیرا که حقیقت همواره بیش از داستان در مردم اثر می‌کند و در ذهن و خاطر ایشان نقش می‌بندد.

نادرشاه یکی از پهلوانان بزرگ تاریخ ایرانست و هیچ شکی نیست که یکی از شگفت‌ترین کارهای تاریخ را کرده و ملتی را که از هر راه زیون و دست‌پروردۀ بدبختی و سرشکستگی بوده است به سرعتی شگفت و معجزه‌آسا به منتهی درجه بزرگی بردۀ و رخنه در ارکان جهان آن روز افکنده است.

شرح زندگی این مرد یکی از بهترین سرمشق‌های دلاوری و پایداری و همت و پشت‌کار و مردانگی است. تاریخ زندگی او هزاران عبرت دربردارد و هر ورقی از آن درس بزرگی است. کاری که این مرد در اندک زمانی از پیش ُبرد چنان شگفت و سحرآسا بود که در زمان وی افسانه‌های شگرف درباره او در همه کشورهای جهان رواج داشت. کتاب‌هایی که اروپاییان در آن زمان نوشته‌اند پُر از این افسانه‌هاست و این پهلوان ایرانی چنان مردم آن روزگار را گرفتار حیرت کرده و به غفلت گرفته است که نتوانسته‌اند حقیقت را دریابند و چاره‌ای جز این که افسانه‌هایی درباره او بیندیشند نداشته‌اند.

با این همه هنوز کتاب درست شسته و رُفته‌ای که با اصول تحقیق درباره او نوشته شده باشد در زبان فارسی نیست. این کتاب‌ها یا چیزهایی است که در زمان وی نوشته‌اند و گذشته از آن که انشای پُرکنایه و استعاره و تکلف دارد و خواننده را در پیچ و خم عبارت پردازی سرگردان می‌کند در بعضی از جنبه‌های او مبالغه کرده‌اند و در بعضی دیگر آن دقیقی را که لازمه تاریخ‌نویسی است نکرده‌اند.

کتاب‌های چند نیز اروپاییان درباره او نوشته‌اند که برخی از آن‌ها را به فارسی ترجمه کرده‌اند و آن‌ها نیز ایرانیان را سودمند و کارگر نمی‌افتد زیرا روح ایرانی در آن‌ها دمیده نشده و باز هر چه باشد نویسنده از زمینه کار خود بیگانه است. به همین جهت لازم بود کتابی در ایران و به دست ایرانیان با اصول تحقیق و حقیقت‌جویی پیراسته از آن نواقص و معایب نوشته شود و تازه‌ترین تحقیقات و معتبرترین اسناد را دربرداشته و جامع و پسنده باشد.

درین چند روز مهر خاصّ و بی‌سابقه آشنایی ظاهری آقای نوراله لاوردی نویسنده این کتاب که به دست خوانندگان است سبب شد که این کتاب را پیش از آن که انتشار بیابد بخوانم و چون نویسنده جوان پُرشور این کتاب در نامه‌ای که نوشته بود از من خواستار شده بود که عقیده خود را در باب کار بزرگی که از پیش برده است بنویسم من هم منصفانه و بی‌ریا این کتاب را از آغاز تا سرانجام خواندم و اینک که از خواندن آن فارغ آمده‌ام با همان حق پرستی که همواره کوشیده‌ام قلم را با آن توأم کنم و راهنمای این خامه ناتوان قرار دهم می‌توانم گفت که کتابی بدین روشنی و با این درجه از تحقیق و حق‌گویی و انصاف درین

زمینه تاکنون در زبان پارسی نبوده است و چون خود از سالیان دراز دست‌اندرکار اینگونه کارها هستم می‌توانم گفت نوشتن آن هم کار آسانی نیست.

اینست که با کمال خلوص و از ته دل آقای نورالله لارودی را از پیش بردن چنین کاری می‌ستایم و بر همت و پشتکار و روش بینی و روش محققانه و بیان روشن روان او آفرین می‌گویم و یقین دارم که این کتاب جای خود را در زبان پارسی باز خواهد کرد و کسانی که آن را می‌خوانند مانند من منت پذیر نویسنده جوان پُرشور این کتاب خواهند بود و از یزدان پاک خواهانم که بر شماره اینگونه جوانان دانش دوست و اینگونه کتاب‌های سودمند بیفزاید و نویسنده این کتاب سودمند را در فراهم کردن نظایر این کتاب کامیاب بدارد.

سعید فیضی
تهران - آذرماه ۱۳۱۹

به قلم آقای دکتر رضازاده شفق

۱۳۱۹/۱۰/۲

آقای نورالله لارودی مؤلف محترم کتاب «زندگانی نادرشاه» می‌خواهم به حساب خودم از بابت کتاب راجع به نادرشاه که تأثیف فرمودید سپاسگزاری نمایم. گرچه هنوز آن را به دقت بررسی نکرده‌ام ولی در هر صورت چون معلوم می‌شود رنجی برده و مطالبی تاریخی درباره یکی از نامیان مشرق زمین گرد آورده‌اید کاری سودمند انجام داده‌اید. به نظر اینجانب اشخاص نامی که در تاریخ بشر مؤثر بوده و در طالع ملت‌ها و سرنوشت کشورها دخالتی داشته‌اند اعم از این که تأثیر و شخصیت آنان نیک باشد یا بد باید در تمام جزئیات احوال شناخته گرددند تا روحیه‌ای که آنان را به چنان کارهای شگفت‌آور سوق نموده و محیطی که در آن بوده‌اند و مقاصدی که داشته و نتایجی که گرفته‌اند به خوبی نمودار گردد و برای اخلاق درسی شود.

نادرشاه در ردیف همان اشخاص نیرومند نادریست که در تاریخ خاور نزدیک تأثیری بزرگ داشته و جریان ایران را نسبت به خودی و بیگانه تغییر داده است. بی‌جهت نیست که تأثیفات زیادی راجع به این شخص در زبان‌های مختلف به عمل آمده و هنوز هم دوام دارد و شاید آن کتاب نادرشاه لاکهارت Lokhart است که در همین اواخر در زبان انگلیسی منتشر یافت. امیدوارم این کتاب مورد استفاده هم میهنان واقع شود و به نشر تأثیفات دیگر و تصنیفات بهتر کمیاب گردید.

دکتر رضازاده شفق

تهران ۱۳۱۹/۱۰/۲

آغاز گفتار

کشوری که ما در آن زندگی می‌کنیم، به گواهی تاریخ درخشنان خود، پادشاهان سرداران و فرماندهان بزرگی را پرورش داده که نه تنها تاریخ این مرز و بوم، بلکه می‌توان گفت تاریخ جهان از شاهکارهای شگفت آنان آرایش شده است. این فرماندهان بزرگ و مردان نامی که شالوده نیکنامی و هستی امروزه ما را ریخته‌اند، بیشتر هنگامی دست به شمشیر بردنده که کشور از هر سو چار هرج و مرج و در تنگنای بیچارگی و ناتوانی بود. خوشبختانه، شماره این ستارگان تابان در آسمان کشور و میهن گرامی ما به اندازه‌ایست که در تاریخ کمتر کشوری از کشورهای جهان مانند دارد.

درباره شاهنشاهان، سرداران و فرماندهان ایران باستان که نماینده بزرگی و شکوه دیرینه ما هستند، نویسنده‌گان نامی جهان از خودی و بیگانه، کتاب‌های بسیار نوشته و به یادگار گذاشته‌اند، که همان نوشه‌ها می‌تواند به خوبی راهنمای شناسایی به زندگی سراسر شاهکار نیاکان ما باشد. با خواندن کتاب‌های نویسنده‌گان زبردست و بزرگان تاریخ نویس جهان مانند: هردوت، کزنفون، دیودور سیسیلی، پلوتارک، آممیین مارسلن، پروکوپ و سورخ نامی ایران شادروان فردوسی، می‌توانیم به خوبی از زندگانی نیاکان بافر و جاه خود آگاه شده و آنچه که در این میان فراموش شده یا در نوشه‌های آنان یافت نمی‌شود، رفته رفته با پیدایش نبشه‌های سنگی از ویرانه‌های کاخ‌های شاهنشاهی و ساختمان‌های تاریخی ما پیدا و هویدا می‌شود، که هریک تاریخی بزرگ و گواهی شایسته برای شناسایی پدران ما هستند. سخن کوتاه کنیم: ایرانیان، فراموش نکنید!